

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kalastus- ja vesiviljelyalan valtioneudet”

(2014/C 114/07)

I POLIITTISET SUOSITUKSET

ALUEIDEN KOMITEA

1. suhtautuu myönteisesti kalastus- ja vesiviljelyalan valtioneukisääntöjen uudelleenarviointiin ja Euroopan komission sen yhteydessä hiljattain järjestämään julkiseen kuulemismenettelyyn.
2. korostaa, että uudelleenarviointi on nähtävä osana laajempaa kokonaisuutta, johon kuuluvat i) yhteisen kalastuspolitiikan uudistus, ii) neuvottelut Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta, muista Euroopan rakenne- ja investointirahastoista ja muista kalastus- ja vesiviljelyalan kannalta merkittävistä EU:n rahoitusohjelmista sekä iii) kilpailun pääosaston organisoima laajempi valtioneukien uudistusohjelma.
3. kannattaa voimakkaasti yhteisen kalastuspolitiikan uudistuksen yleistavoitteita, joiden avulla kalastuksesta tehdään paremmin kestävyysajattelun mukaista, ja on tyytyväinen poliittiseen yhteisymmärrykseen, joka on saavutettu asiassa Irlannin toimiessa Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajana.
4. muistuttaa, että kalastus- ja vesiviljelyalan valtioneukisääntöjen uudistuksen peruslähtökohtana tulee olla yhteisen kalastuspolitiikan uudistuksen tukeminen ja helpottaminen; samoin Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa käsittelevissä neuvotteluissa tulee varmistaa, että rahaston varoilla tuetaan yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisia toimintoja.
5. korostaa, että kestävä kehitys kalatalousalalla merkitsee kalakantojen elinvoimaisuutta ja pitkäaikaista säilymistä EU:n vesillä ja sitä kautta kalastusyhteisöjen sosioekonomisen tulevaisuuden turvaamista kaikkialla EU:ssa ja että näiden näkökohtien kehityksen välillä on saavutettava tasapaino.
6. kehottaa kiinnittämään huomiota EU:lle ominaiseen paradoksiin: se on toisaalta hyvin riippuvainen kalatalous- ja vesiviljelytuotteiden tuonnista (noin 60 prosenttia kokonaiskulutuksesta) EU:n kuluttajien kysyntään ja odotuksiin vastaamiseksi, mutta toisaalta sen on ehdottomasti päästävä takaisin kestäväan enimmäistuottoon ja pysyttävä siinä, jotta kalakantoja riittäisi tuleville sukupolville. Tähän liittyen komitea muistuttaa, että vesiviljely auttaa osaltaan saavuttamaan vastaavat tuotantomäärät kuin merikalastus, mutta toimintatavat ovat kestäväällä pohjalla eivätkä vaaranna kalakantojen suojelua. Lisäksi vesiviljely tarjoaa runsaasti työpaikkoja ja voi siten todella lieventää sosiaalisia vaikutuksia kriisiaikoina.
7. korostaa, että on tärkeää suunnata tukea tehokkaasti pienimuotoista kalastusta harjoittavien kalastuslaivastojen hyväksi, joihin suurin osa EU:n kaikista aluksista kuuluu, ja että niiden tulee saada yhteisen kalastuspolitiikan sekä meri- ja kalatalousrahaston tuesta lukumääräänsä ja sosioekonomista merkitystään vastaava osuus edellyttäen, että ne noudattavat kestäväan kehityksen mukaisia kalastuskäytäntöjä.
8. korostaa, että kalatalousalan julkisten tukien käyttäminen nykyistä kestäväpohjaisemmin edellyttää vahvaa poliittista tahtoa ja toimintaa kaikilla EU:n hallintotasoiilla. Varoittavana esimerkkinä tästä on yhteisen kalastuspolitiikan vuoden 2002 uudistusten epäonnistuminen ympäristöön liittyvien, sosiaalisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa: vain 22:ta prosenttia kalakannoista hyödynnetään kestäväan enimmäistuoton mukaisesti, 35:tä prosenttia liikakalastetaan ja 43 prosenttia on turvallisten biologisten rajojen alapuolella (lähde: Euroopan parlamentille vuonna 2011 tehty IEEP:n tutkimus).
9. toteaa, että Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen nro 12/2011 arvion mukaan kalastuslaivaston liikkaprositeetti lukeutuu yhä keskeisiin syihin, joista johtuen yhteisen kalastuspolitiikan avulla ei ole onnistuttu varmistamaan kalastustoiminnan kestävyttä.
10. myöntää, että kestävyystavoitteen saavuttaminen edellyttää rakennemuutoksia ja kalatalousalan monipuolistamista, ja korostaa, että valtioneukisäännöillä ja -toimenpiteillä tulee helpottaa näitä muutoksia ja erityisesti tukea *onshore*-talouden (jalostusteollisuus, kestävä vesiviljely, paikalliset kalatuotemarkkinat, uudet tuotteet, paikalliset toimitusketjut jne.), Euroopan merillä harjoitettavien uusien ja kestävien kalastuskäytäntöjen (etenkin on syytä mainita pienten rannikkokalastuslaivastojen ja pienimuotoisen kalastuksen asema, mutta erityistä huomiota on kiinnitettävä myös valikoivuutta, energiatehokkuutta jne. koskeviin parannuksiin, joita ovat toteuttaneet Euroopan unionissa kalastustuotteiden hankintaan osallistuvat kalastuslaivastojen muut osat etenkin, kun kyse on ihmisravinnoksi tarkoitetuista tuotteista) sekä laajemmin meri- ja vesiviljelytalouden kehittämistä. Valtioneuilla ei pidä tukea kestäväan kehityksen vastaisia kalastuskäytäntöjä.

11. tunnustaa kalatalousalan arvon ja tärkeyden EU:lle ja ottaa huomioon merkittävät työllisyyskeskittymät tietyillä Euroopan alueilla sekä kalatalousalan rakenneuudistusten suorat vaikutukset näihin yhteisöihin.
12. ymmärtää, että maatalous-, rannikko- ja kalatalousyhteisöihin kohdistuvat paineet ovat erityisen suuret Euroopan tämänhetkisessä sosioekonomisessa kriisitilanteessa. Tämän vuoksi kohdennettu aluetason tuki on ratkaisevan tärkeää yhteisöjen hyvinvoinnin ja elinkelpoisuuden varmistamiseksi pitkällä aikavälillä.
13. panee merkille, että kalatalous on monien muiden alojen tavoin tuettu elinkeinoala ja että tämä on samaan aikaan sekä suuri haaste – riippuvuus julkisesta rahoituksesta – että mahdollisuus, sillä sen ansiosta Euroopan komissiolla, jäsenvaltioilla ja paikallis- ja alueviranomaisilla on mahdollisuus käyttää julkisia varoja alan keskeisten uudistusten läpiviemiseen.
14. muistuttaa tarpeesta käyttää kaikki saatavilla olevat resurssit mahdollisimman tehokkaasti ja kehottaa pitämään rannikko- ja kalastusyhteisöjen tukemista yhtenä tärkeimmistä kohteista valmisteltaessa kumppanuussopimuksia ja Euroopan rakenne- ja investointirahastojen tulevia toimenpideohjelmia tilanteessa, jossa uudistettu valtiontukia koskeva sääntelykehys on joustava ja sillä voidaan vastata yhteisöjen taloudellisiin tarpeisiin.
15. kehottaa käyttämään Euroopan rakenne- ja investointirahastoja joustavasti sen varmistamiseksi, että resurssit kohdennetaan maatalous-, rannikko- ja kalatalousyhteisöille, ja kehottaa Euroopan komissiota sitoutumaan valtiontukisääntöjen tarkistuksen yhteydessä selkeästi siihen, että säännöillä varmasti mahdollistetaan tämä myös käytännössä eikä hankaloiteta sitä.
16. katsoo, että jos varat käytetään tehokkaasti ja tuloksekkaasti, ne tarjoavat mahdollisuuden EU:n kalastus- ja vesiviljelyalan uudistamiseen ja kalastus- ja vesiviljelyalan kestävyuden parantamiseen samalla kun niillä tuetaan laajempia ”sinisen kasvun” strategian tavoitteita eli vahvistetaan meri- ja vesiviljelytaloutta ja sen yhteyksiä maalla toimiviin taloudenaloihin sekä erityisesti parannetaan kalatuotteiden lisäarvoa kehittämällä *onshore*-taloutta, paikallisia markkinoita, innovatiivisia tuotteita ja kuluttajien tietoisuutta (etenkin sellaisista aiheista kuin lyhyt tuotantoketju, kausituotteet, tuotteen ominaispiirteet jne.).
17. kehottaa Euroopan komissiota, jäsenvaltioita ja muita viranomaisia kaikkialla Euroopassa tarttumaan tilaisuuteen ja viemään läpi todellisia muutoksia vuosien 2014–2020 aikana.
18. katsoo, että *de minimis* -sääntö ja ryhmäpoikkeusasetukset eivät anna kattavaa kuvaa kaikista kalastus- ja vesiviljelyalan tuista, sillä jäsenvaltioilla on mahdollisuus ottaa käyttöön nk. ilmoitettavia tukia (joille tarvitaan Euroopan komission etukäteishyväksyntä).
19. toteaa, että kalatalousala saa myös polttoaineverovapauksia, jotka alentavat suoraan kalastusalusten käyttökustannuksia ja joiden summaksi arvioidaan EU:ssa noin 1,5 miljardia euroa vuosittain, vaikka myös *de minimis* -tuen puitteissa on mahdollista antaa aluksille polttoainetukea.
20. viittaa meriasioiden pääosaston vuonna 2009 tilaamaan tutkimukseen, jonka mukaan tukea oli saatavilla arviolta 718 miljoonaa euroa *de minimis* -tukea koskevan asetuksen puitteissa, joskin täsmällisiä lukuja *de minimis* -tuesta on vaikea saada, koska EU:n tasolla asiaa ei käytännössä seurata. Lisäksi kalatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnetään arviolta 8 miljoonaa euroa vuodessa.
21. panee merkille, että meriasioiden pääosaston vuoden 2009 tutkimuksessa mainitaan myös *de minimis* -asetuksen täytäntöönpanon liittyviä riskejä, joita ovat i) Euroopan kalatalousrahaston käytön mahdolliset haitalliset vaikutukset jäsenvaltioissa, joissa on käytetty ensisijaisesti *de minimis* -tukea, ii) *de minimis* -tuen jäsenvaltioittain vaihtelevan käytön mahdollinen vääristävä vaikutus ja iii) riski, että *de minimis* -tukea käytetään tukemaan kalastusalusten toiminnassa pitämistä, vaikka laajemman uudistuksen tavoitteena on vähentää kalastuslaivaston kokoa ja mittakaavaa.
22. suhtautuu myönteisesti *de minimis* -tukea koskevien tietojen sisällyttämiseen jäsenvaltioiden vuosittaiseen valtiontukia käsittelevään raporttiin, koska se on tärkeä tekijä järjestelmän avoimuuden varmistamisessa.

23. toteaa, että Euroopan komission on löydettävä tasapaino pyrkimyksissään vähentää byrokratiaa ja virtaviivaistaa seuranta vaatimuksia sekä toisaalta taata riittävä avoimuus ja valvonta. Komitea korostaa myös, että yhteisen kalastuspolitiikan uudistusten yleistavoitteet ovat riittäviä perusteita tämän alan valtiontukien järeälle ja avoimelle seurannalle.

24. ottaa huomioon vaatimukset nostaa nykyisiä *de minimis* -tuen kynnyksiä (enintään 30 000 euroa yritystä kohden minä tahansa kolmen verovuoden jaksona), jotta paikallis- ja alueviranomaiset voisivat tukea joustavammin aluetason toimintaa. Tätä pidetään erityisen tärkeänä, kun otetaan huomioon kalastuksen keskittyminen tietyille alueille ja tiettyihin yhteisöihin. Lisäksi komitea katsoo, että *de minimis* -tuen kynnyksiä tarkistettaessa on otettava huomioon tarve noudattaa kilpailun ja yhteismarkkinoiden periaatteita.

25. katsoo kuitenkin vaarana olevan, että *de minimis* -tuen kynnyksen nostaminen mahdollistaa kestävä kehityksen vastaisten kalastuskäytäntöjen tukemisen entistä laajemmin, jolloin yhteisen kalastuspolitiikan yleistavoite eli kalastuksen kestäväpohjaisuuden varmistaminen EU:ssa on uhattuna. Tämä vaara voidaan tosin ehkäistä kansallisen tason erityistapauksissa, joissa puutteet kestäväpohjaisuudessa aiheutuvat tuotanto- tai pyyntisektorista riippumattomista syistä.

26. pyytää siksi Euroopan komissiota esittämään tarkistettuja asetuksia koskevassa vaikutustenarvioinnissaan ja osana kuulemismenettelyyn saatujen vastausten arviointia yksityiskohtaisen analyysin siitä, mitä mahdollisia vaikutuksia (yhteisen kalastuspolitiikan laajempien uudistusten onnistumisen kannalta) aiheutuu, jos i) alan nykyiset *de minimis* -tuen kynnykset pidetään ennallaan, ii) *de minimis* -tuen kynnyksiä nostetaan ja iii) *de minimis* -tuen kynnyksiä alennetaan tai ne poistetaan kokonaan.

27. katsoo, että vaikutustenarvioinnissa olisi myös tarkasteltava *de minimis* -tukitoimenpiteiden asemaa kaikesta alan julkisesta toiminnasta muodostuvassa laajemmassa yhteydessä ja erityisesti sitä, miten niillä paikataan aukkoja, joita uusi Euroopan meri- ja kalatalousrahasto, kalastus- ja vesiviljelyalan yleinen ryhmäpoikkeusasetus ja alan ilmoitettut tukijärjestelmät eivät pysty täyttämään.

28. korostaa, että Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa tulee vuosina 2014–2020 käyttää tehokkaammin kuin Euroopan kalatalousrahastoa tähän asti, sillä meri- ja kalatalousrahasto on keskeinen rahoitusmekanismi, jonka tuki voidaan kohdentaa siihen, että kalastus- ja vesiviljelyalalla saavutetaan yhteisen kalastuspolitiikan uudistusten yleistavoitteet.

29. katsoo, että kannattaisi tutkia mahdollisuutta siirtää kalatalous- ja vesiviljelytuotteiden jalostukseen ja markkinointiin kohdistuva tuki pois alakohtaisten *de minimis*- ja ryhmäpoikkeusasetusten piiristä ja sisällyttää se yleisten *de minimis*- ja ryhmäpoikkeusasetusten soveltamisalaan.

30. katsoo, että tällainen siirto sopisi Euroopan komission tavoitteeseen luoda kaupallisempi ja yrittäjähenkisempi kalastus- ja vesiviljelyala ja tutkia mahdollisuuksia parantaa kalataloustuotteiden lisäarvoa ja kehittää toimitusketjuja, laajempaa *onshore*-taloutta ja uusia ja innovatiivisia lähestymistapoja.

31. huomauttaa, että kalanjalostuksen *onshore*-toimintaan ja kestävään vesiviljelyyn kohdistettavan tuen siirtäminen yleisen *de minimis* -asetuksen piiriin mahdollistaisi sen, että toimenpiteisiin sovellettaisiin asetukseen sisältyviä korkeampia tukikynnyksiä (nykyisin 200 000 euroa). Tämä helpottaisi *onshore*-talouteen kohdistuvan investointitoiminnan esteiden raivaamista ja auttaisi paikallisia kalastusyhteisöjä saamaan kalataloustuotteista mahdollisimman suuren lisäarvon asetetun tavoitteen mukaisesti.

32. pyytää Euroopan komissiota harkitsemaan tätä tarkistettaessa kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukisääntöjä. Erityisesti olisi arvioitava, millaista taloudellista hyötyä tämä lähestymistapa voisi tuoda *onshore*-taloudelle ja kalastusyhteisöille sekä toisaalta missä määrin muutoksesta aiheutuisi tarkoituksenvastaisia vaikutuksia, jollainen on esimerkiksi kestävä kehityksen vastaisten kalastuskäytäntöjen yleistäminen.

33. pyytää Euroopan komissiota tarkastelemaan ryhmäpoikkeusasetukseen sisältyvien tukitoimenpiteiden luetteloa sen varmistamiseksi, että ne ovat johdonmukaisia yhteisen kalastuspolitiikan uudistuksen kanssa ja että kestävä kehityksen vastaisia kalastuskäytäntöjä ei pystytä tukemaan valtiontukisääntöjen (eikä Euroopan meri- ja kalatalousrahaston) kautta.

34. muistuttaa, että ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuuluu myös tuki erilaisille vesiensuojelu- ja säilyttämistoimenpiteille, ja pyytää Euroopan komissiota pitämään ennallaan ja laajentamaan asetuksen soveltamisalaa, jotta on mahdollista investoida meri- ja vesiviljely-ympäristön suojelu-, säilyttämis- ja kunnostamishankkeisiin sekä myös tukea meri- ja vesiviljelyalan tutkimusta ja tiedonkeruuta, tukea alaa kansallisen tason erityistapauksissa, joissa puutteet kestäväpohjaisuudessa aiheutuvat tuotanto- tai pyyntisektorista riippumattomista syistä, jne.

35. kehottaa jäsenvaltioita, paikallis- ja alueviranomaisia sekä muita sidosryhmiä tarkastelemaan luovasti asetusten (ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston) tarjoamia mahdollisuuksia sen varmistamiseksi, että kaikki kalastusalan, vesiviljelyn, meriympäristön ja rannikkoyhteisöjen kestävä kehitystä edistävät mahdollisuudet hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla.

Bryssel 29. marraskuuta 2013

*Alueiden komitean
puheenjohtaja*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
